

Kirjallinen kysymys KK 207/2026 vp

Vesa Kallio kesk ym.

Kirjallinen kysymys tilastotietojen saatavuudesta ja sen vaikutuksista päätöksentekoon

Eduskunnan puhemiehelle

Pellervon taloustutkimus PTT:n raportti *Kokonaiskuva maaseudun taloudesta ja sen merkityksestä elinvoimalle* (PTT:n raportteja 311) muodostaa kokonaiskuvan maaseudun taloudesta tilastollisella rekisteriaineistoanalyysillä, jota täydennettiin asiantuntijahaastatteluilla ja kyselyllä. Raportin mukaan suomalaisen maaseudun näkymät ovat haastavat etenkin väestökehityksen ja kuntatalouden, mutta myös työmarkkinoiden ja yritystoiminnan osalta. PTT:n mukaan maaseudulla on keskeinen rooli kansallisessa huoltovarmuudessa ja että yritystoiminnan rakenteellinen vakaus luo pohjaa paikallisen elinvoiman ylläpitämiselle. Raportin perusteella maaseutukunnat näkevät mahdollisuuksia esimerkiksi uusiutuvan energian investoinneissa.

PTT:n raportti toteaa, että tulevaisuuden näkymien osalta kuntien elinvoimajohtajille tehdyn kyselyn tulokset heijastavat kasvavaa huolta, sillä vaikka vuosi 2025 arvioitiin vielä vakaaksi, seuraavan viiden vuoden näkymä koettiin selvästi synkemmäksi erityisesti ydinmaaseudulla ja kaupungeissa. Kyselyyn vastanneiden kuntien omien näkemysten mukaan keskeisimpiä uhkakuvia ovat valtionosuuksien leikkaukset ja ikärakenteen heikentämä tulopohja, mikä johtaa siihen, että noin puolet kunnista ennakoivat tarvetta nostaa kunnallisveroprosenttiaan lähivuosina. Kuntien omien arvioiden mukaan valonpilkkuja ja uusia elinvoiman lähteitä tarjoavat puhtaan energian ja vihreän siirtymän teollisuusinvestoinnit.

Teollisuuden työpaikkojen vähentyminen on iskenyt sekä kaupunkeihin että maaseutuun, mutta kaupungeissa muiden toimialojen kasvu on kyennyt paikkaamaan tätä katoa, kun taas maaseudulla työ on lisääntynyt lähes ainoastaan ikääntyvän väestön vaatimissa sosiaali- ja terveyspalveluissa. Samaan aikaan koulutuksen polarisaatio on kasvanut: naiset ja kaupunkien väestö ovat yhä koulutetumpaa kuin miehet ja maaseudun väestö. Maaseudun miespalkansaajat ovat ainoa ryhmä, jonka koulutustaso ei ole noussut lainkaan 1990-luvun jälkeen. Tämä kehitys heijastaa työmarkkinoiden sukupuolittumista ja työvoiman kysynnän alueellisia eroja.

Yrittäjien kiihtyvä eläköityminen tulevaisuudessa voi heikentää yritystoiminnan uusiutumista ja jatkuvuutta maaseudulla. Koska merkittävä osa huoltovarmuskriittisillä toimialoilla toimivista toimipaikoista sijaitsee maaseudulla, on yritystoiminnan elinvoimaisuudella PTT:n mukaan merkitystä myös yhteiskunnan kriisikestävyydelle.

Kirjallinen kysymys KK 207/2026 vp

Maaseudun yritykset muodostavat edelleen noin viidenneksen Suomen työpaikoista ja ne ovat keskeisiä alueellisen elinvoiman ylläpitäjiä. Pitkän aikavälin elinvoimaisuus edellyttää kuitenkin yritystoiminnan ja yrittäjyyden jatkuvuutta ja monipuolistumista sekä kasvuhakuisuuden ja investointikyvyn vahvistamista erityisesti ydin- ja harvaan asutulla maaseudulla.

PTT:n selvitys tarkasteli maaseudun taloudellista rakennetta useista eri näkökulmista. Näkökulmien monipuolisuus tarjoaa kattavan tilannekuvan, mutta PTT:n mukaan rajaa mahdollisuuden syvällisempään ilmiötarkasteluun. Muodostettu kokonaiskuva toimii kuitenkin lähtökohtana ja pohjana jatkotutkimukselle.

Yksittäisten yritysten rooli työllistäjänä on maaseudulla suurempi kuin kaupungeissa. Jatkotutkimuksessa olisi raportin tekijöiden mukaan syytä tarkastella suurten työnantajien merkitystä tarkemmin ja arvioida, millaisia riskejä työpaikkojen keskittyminen yksittäisiin toimijoihin muodostaa alueille. Lisäksi nostetaan esille tarve analysoida, miten alueet ovat historiallisesti kehittyneet ja sopeutuneet tilanteisiin, jossa keskeinen työnantaja on lopettanut toimintansa.

Maahanmuuttajien työllisyysaste on raportin mukaan maaseudulla korkeampi kuin kaupungeissa. Silti maahanmuuttajien Suomen sisäinen muuttoliike suuntautuu kohti kaupunkeja. Kyse voi olla valikoitumismekanismista, jossa maahanmuuttajien joukossa maaseudulla asuminen useammin liittyy työhön kuin kaupungeissa asuminen. Toisaalta erityisesti viime vuosina ja naisten joukossa maaseudulla työllisyysaste on ollut kaupunkeja korkeampi myös kantaväestön osalta. Maahanmuuttajien ja maaseudun työvoiman tarkempi tarkastelu olisikin raportin johtopäätösten mukaan tarpeellista.

Huoltovarmuuskriittisten toimialojen ja yritysten roolia maaseudulla ja kaupungeissa sekä yleisemmin eri alueilla tulisi myös analysoida laajemmin. Erityisesti tarkastelua olisi syytä laajentaa yritysten ja toimipaikkojen koosta riippumattomiin mittareihin sekä tarkempaan yritysten ja toimipaikkojen toimialojen, rakenteen ja toiminnan karakterisointiin eri alueilla.

Yritysrahoituksen saatavuus on heikentynyt maaseudulla, ja pankkikonttorien lopettaminen todennäköisesti pahentaa ongelmaa entisestään. Maaseudun yritykset ovat kaupunkien yrityksiä pääomavaltaisempia, ja siten niiden toiminta on kaupunkien yrityksiä riippuvaisempaa ulkoisesta rahoituksesta. Jatkotutkimuksessa olisi tärkeää tarkastella maaseudun investointikohteiden rahoituksen haasteita ja pohtia mahdollisia ratkaisuja. Jatkotutkimus edellyttää kuitenkin sijaintitiedoiltaan laadukkaita aineistoja. Henkilöiden asuinpaikkojen osalta sijainti- ja aluetyyppiaineistot ovat laadukkaita, mutta yritys- ja toimipaikkatason aineistoissa on kehittämistarpeita. Taloudellisen toiminnan alueellinen tarkastelu edellyttää täsmällistä tietoa yritysten ja toimipaikkojen sijainnista. Monitoimipaikkaisten yritysten osalta monet tiedot ovat saatavilla vain yritystasolla, jolloin havainnot kirjautuvat yrityksen päätoimipaikan sijainnin mukaisesti.

Koska yritysten päätoimipaikat sijaitsevat usein kaupungeissa, tämä voi aiheuttaa systemaattista harhaa toiminnan kohdentumisessa kaupunkeihin ja maaseudulle. Tietoja tulisi tuottaa kattavammin toimipaikkatasolla. Lisäksi toimipaikkojen sijaintitiedot ovat osin puutteellisia. Tilastokeskuksen valmisaineistot eivät tällä hetkellä sisällä tarkkaa ruutupohjaista tietoa

Kirjallinen kysymys KK 207/2026 vp

toimipaikkojen sijainnista, ja PTT:n selvityksessä Tilastokeskuksessa räätälöity toimipaikkojen sijaintiaineisto osoittautui puutteelliseksi, todennäköisesti tausta-aineistojen laadun heikkoudesta johtuen.

Yritys- ja toimipaikka-aineistojen kattavuuden laajentuminen ajassa puolestaan aiheuttaa tarkasteluihin aikasarjakatkoksia. Vaikka kattavuuden laajeneminen parantaa tutkimusmahdollisuuksia ja tutkimuksen laatua, myös historiatietojen täydentäminen olisi tärkeää.

Yritys- ja toimipaikka-aineistoissa on edelleen puutteita erityisesti maatalousyritysten osalta, mikä heikentää aineistojen kattavuutta maaseudun näkökulmasta. Maatalousyrityksiä koskevaa rekisteritietoa kerätään laajasti muun muassa Luonnonvarakeskuksessa ja Ruokavirastossa. Näiden tietojen vieminen Tilastokeskukseen mahdollistaisi PTT:n mukaan tietojen yhdistämisen olemassa oleviin rekisteriaineistoihin ja parantaisi tutkimuskäyttöön soveltuvien aineistojen laatua maaseudun elinkeinotoiminnan osalta.

Tilastokeskuksen määrärahoihin kohdistuu tällä hallituskaudella lähes kuuden miljoonan euron leikkaukset, mikä on noin 10 prosenttia vuoden 2023 määrärahoista. Henkilöstön määrä on supistumassa hallituskaudella noin 740 henkilötyövuodesta noin 600 henkilötyövuoteen. Määrärahavähennysten vuoksi Tilastokeskus arvioi uudelleen tilastotuotantoaan.

Tilastokeskuksen tilasto- ja tietopalveluista vastaava ylijohtaja Mari Ylä-Jarkko on kertonut, että *"Julkaisemme nyt listan tilastoista, joiden supistamista tai lakkauttamista tarkastelemme parhaillaan. Käymme neuvotteluja tilastojen käyttäjien kanssa ja tietomme tarkentuvat neuvotteluiden edetessä maaliskuun aikana. Huhtikuussa avaamme lausuntokierroksen muutoksista ja teemme lopulliset päätökset lakkautettavista ja supistettavista tilastoista syksyllä 2026. Vaikutukset näkyvät vuodesta 2027 alkaen"*.

Tältä listalta löytyvät mm. seuraavat tilastot:

Lakkautustarkastelujen kohteena olevat tilastot

- Asunto-osakeyhtiöiden talous
- Asuntojen vuokrat
- Kiinteistön ylläpidon kustannusindeksi
- Korjausrakentaminen
- Korjausrakentamisen suhdannekuvaaja
- Maarakennuskustannusindeksi
- Kansantalouden tuottavuusmittarit
- Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto
- Teollisuuden uudet tilaukset
- Yritystukitilasto
- Koulutukseen hakeutuminen
- Koulutuksen keskeyttäminen
- Opintojen kulku
- Oppimisen tuki
- Sijoittuminen koulutuksen jälkeen

Kirjallinen kysymys KK 207/2026 vp

- Työtaistelutilasto
- Väestöennuste
- Rikos- ja pakkokeinotilasto
- Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset
- Ulosottovelalliset
- Velkajärjestelyt
- Vaalitulokset (aluevaalit, eduskuntavaalit, europarlamenttivaalit, kuntavaalit, presidentinvaalit)
- Kauppalaivasto
- Moottoriajoneuvojen ensirekisteröinnit
- Moottoriajoneuvokanta
- Tietilasto
- Arvonlisäpohjainen ulkomaankauppa (kokeellinen tilasto)
- Innovaatiotoiminnan tilinpäätösindikaattorit (kokeellinen tilasto)
- Kuolleet viikoittain (kokeellinen tilasto)
- Paikallishallinnon palveluiden järjestäjien tulot, menot ja velka (kokeellinen tilasto)
- Perinnöt ja lahjat (kokeellinen tilasto)
- Riistaonnettomuudet (kokeellinen tilasto)
- Tulorekisterin palkat ja palkkiot (kokeellinen tilasto)
- Toimitilojen hintaindeksi (kokeellinen tilasto)
- Väestöryhmittäinen inflaatio (kokeellinen tilasto)
- Yrityskaupat (kokeellinen tilasto)

Sopeutustarkastelujen kohteena olevat tilastot

- Ansiotasoindeksi
- Energian hinnat
- Konkurssit ja yrityssaneeraukset
- Tieliikenneonnettomuudet
- Tuotannon suhdannekuvaaja

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millä toimenpiteillä hallitus aikoo turvata tutkimus- ja kehittämistoiminnan tarvitseman tilastotiedon saatavuuden jatkossa, kun suuri määrä Tilastokeskuksen tuottamia ja ylläpitämiä tilastoja joudutaan lakkauttamaan hallituksen leikkauspäätösten seurauksena,

miten hallitus aikoo varmistaa, että jatkossa tehtävät päätökset eri tasoilla voidaan perustaa tutkittuun tietoon, kun kattavaa tilastoaineistoa ei ole enää saatavissa,

miten hallitus aikoo varmistaa tietopohjaisen päätöksenteon aseman suhteessa politisoituvaan, pahimmillaan jopa ideologisiin lähtökohtiin perustuvan päätöksentekoon,

mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä edellä esitetyn PTT:n raportin esille tuomien suomalaista maaseutua koskevien asioiden korjaamiseksi ja edistämiseksi ja sen myötä

Kirjallinen kysymys KK 207/2026 vp

koko Suomen elinvoimaisuuden, huoltovarmuuden, kokonaisturvallisuuden ja ihmisten tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi sen myötä, ja

millä keinoin hallitus aikoo pysäyttää tai edes hidastaa kasvukeskustaupunkien ja muun Suomen välistä eriarvoistumiskehitystä?

Helsingissä 13.5.2026

Vesa Kallio kesk
Christoffer Ingo r